

Danmarks Naturfredningsforenings høringssvar på forslag til Miljørapport over den danske CAP-plan 2023-27

Danmarks Naturfredningsforening (DN) tager i sit høringssvar primært udgangspunkt i de såkaldte Eco-schemes. DN mener, det er her de største ændringer finder sted og her, de største muligheder for en grøn omstilling af landbruget ligger.

DN vurderer overordnet, at regeringens udkast til aftale fra 1. september kan komme natur, miljø og klima til gavn.

I den forrige CAP-periode så vi desværre, at de grønne elementer ingenting flyttede i de dengang 28 medlemsstater. Det konstaterede EU-kommissionen ved deres egen evaluering af *The Green Components*.

CAP er helt centralt, hvis landbrugsproduktionen skal lægges om i en klima, natur- og miljøvenlig retning. Derfor er det også nødvendigt, at ordningerne under CAP bliver designet til at få så meget som muligt for pengene. Regeringens udkast bærer præg af, at man prioriterer at få afløb for midlerne, at det bliver for nemt at komme i betragtning og, at ordningerne ikke skal gribe for meget ind i den enkelte bedrift. Vi ønsker at komme med følgende indledende betragtninger om eco-schemes, som skal tænkes ind, for at styrke den grønne omlægning af landbruget:

1. Jo mere indgribende overfor produktionen et tiltag er, jo mere fælles gode man opnår, desto højere skal landmanden honoreres. Eco-schemes tillader incitamentsbetaling, dvs. betaling ud over tabt indtægt.
2. Modellen bygges op som en progressiv ordning med stigende betaling, desto længere tid ordningen gælder. F.eks. hvis et areal med lavbundsjord tages ud, vil honoreringen stige, desto længere tid, arealet ikke er med i omdriftsarealet. Det er ikke i sig selv perfekt for at sikre permanent udtagning, men så længe, der ikke er krav om, at udtagning af lavbundsjord er obligatorisk, så kan et eco-scheme, der honorerer progressivt komme til at være det bedste, der kan lade sig gøre. Progressiviteten kan også benyttes som princip i nogle af de øvrige forslag til eco-schemes.
3. Den kommende CAP-periode og de ordninger, der bliver besluttet og håndhævet må på ingen måde stille de nuværende og kommende økologer ringere end deres konventionelle kolleger. DN appellerer til, at der foretages en grundig beregning af de forskellige eco-schemes og andre implementeringer af den kommende CAP, med henblik på at sikre, at de økologiske landmænd som minimum har de samme betingelser at arbejde under som de konventionelle.

Konkrete forslag

Der er lagt op til, at målrettet regulering skal medtages som eco-scheme. Det vurderer DN, er en uhensigtsmæssig brug af CAP-midler. Målrettet regulering bliver obligatorisk og landmanden vil gennem markmodellen få større valgfrihed mht. at opfylde udledningskravene på sin ejendom. Et eco-scheme vil være helt uegnet til at opnå effekter her. Det kan evt. erstattes med et eco-scheme til lavt N niveau, udelukkende organisk gødning og/eller lavt P niveau.

Mht. eco-schemes for afgrøder til plantebaseret humant konsum, anbefaler DN, at dette eco-scheme bliver grundigt gennemarbejdet. Der er lagt op til at placere næsten 600 mio. kr. i dette eco-scheme i aftalen af 4. oktober. For at sikre optimal brug af disse mange penge, skal eco-schemet designes til at virke i praksis for

at der bliver dyrket og avlet afgrøder til human konsum. Der er en risiko for, at dette eco-scheme kommer til at sikre afløb for CAP-midler snarere end at sikre en reel stigning i disse afgrøder. DN ønsker naturligvis en omlægning af landbrugsproduktionen, så den bliver mindre domineret af animalsk produktion og mere præget af afgrøder direkte til humant konsum. Vi vurderer dog, at pengene i værste fald kan blive spildt. En afgrøde kan først vurderes til at være til humant konsum efter høst og når der ligger en kontrakt til aftagning af denne afgrøde. Desuden vil en afgrøde til humant konsum i sig selv give så stort et dækningsbidrag, at en ekstra honorering i form af betaling gennem eco-schemes vil betyde meget lidt.

Vi henviser desuden til et fælles brev til Landbrugsstyrelsen fra juni dette år om eco-schemes skrevet af DN, Økologisk Landsforening og Rådet for Grøn Omstilling

Konkrete forslag

Listen over eco-schemes kan, efter Danmarks Naturfredningsforenings mening, se således ud:

- Økologisk arealtilskud: Formålet med ordningen er at understøtte både omlægning til og opretholdelse af økologisk drift af landbrugsarealer for derved at opnå en række fordele for klima, miljø, drikkevand, biodiversitet og dyrevelfærd.
- Miljø- og klimavenligt græs: Formålet med ordningen er at udsætte pløjningen af græsarealer efter de første to år, hvorved der opnås en miljø- og klimaeffekt på det enkelte areal. Sekundært bidrager den længere periode uden pløjning til forbedret mikrobiologi og frugtbarhed i jorden. Det er vigtigt, at ordningen er tilstrækkeligt attraktiv, så den vil øge arealet med vedvarende græs. Ordningen kan være en vigtig del i kompensationen når Markmodellen inddrages i den målrettede regulering. Ordningen kan evt. indeholde et incitament til at lade arealerne ligge mindst 5 år og en bonus betaling for at lade dem udvikle sig, så de bliver til §3 arealer.
- Ekstensivering med slæt på lavbundsarealer: Formålet med dette eco-scheme er en gradvis udpining af arealernes næringsstofindhold gennem slæt (fjernelse af biomasse fra arealet) og ophør af gødskning. Ordningen vil på forsøgsbasis udbydes allerede i 2022 under landdistriktsprogrammet, og fra 2023 som eco-scheme. Det er vigtigt at det ikke udelukkes at arealerne også kan afgræsses, hvis dyrene ikke tilskudsføres. Græsningen vil også fjerne næringsstoffer og kan være særdeles gavnligt for biodiversiteten på arealerne.
- Biodiversitet: Formålet med ordningen er at udlægge udyrkede landbrugsarealer til gavn for biodiversiteten. Eco-scheme biodiversitet vil desuden kunne kompensere for en del af det obligatoriske krav til udlægning af udyrkede landbrugsarealer, hvis landbruger vil udlægge samlet mindst 7 pct. af omdriftsarealerne. Det er meget vigtigt at det er muligt af arealer under dette eco-scheme kan afgræsses, gerne med krav om at der ikke må tilskudsføres, samt at der ikke bliver arealbegrænsninger for den enkelte landmand for brug af dette eco-scheme. Det giver ingen mening at udelukke græssende dyr når biodiversitet er formålet.
- Klima: Formålet med ordningen er at understøtte, at den samlede bedrift indrettes, så den holder sig under et klimaloft. Eco-scheme klima vil skabe incitament til at klimatilpasse produktionen og fremme omstilling til et landbrug med et lavere klimaaftryk herunder f.eks. prioritere konsumafgrøder fremfor husdyrproduktion. Ordningen vil fra 2026 kunne indarbejdes som en del af ny reguleringsmodel og baseres på klimaregnskaber på bedriften.
- Conservation Agriculture: Det er veldokumenteret, at marker, der dyrkes efter principperne for Conservation Agriculture (CA) har en langt større biodiversitet, et lavere forbrug af brændstof, giver mindre tab af næringsstoffer og lavere forbrug af insektgifte. Det er derfor oplagt at fremme denne dyrkningsform gennem et eco-scheme. Kriterierne for CA er veldefinerede og det er derfor let at implementere denne ordning.

Oversigt, Regeringens og DN forslag til eco-schemes

Regeringens forslag	DN forslag/bemærkninger
Økologisk arealstøtte	Bør ikke omfatte forhøjet omlægningstilskud
Miljø- og klimavenligt græs	Vigtigt at flerårige/vedvarende græsmarker præmieres. Kan delvist erstatte eco-scheme Målrettet regulering
Ekstensivering af lavbundsarealer	Afgræsning bør være muligt
Målrettet regulering	DN kan ikke anbefale denne model. Bør erstattes af støtte til flerårige græsmarker.
Eco-scheme biodiversitet	Afgræsning SKAL være muligt hvis biodiversitet er målet.
	<i>Eco-scheme klima</i> På baggrund af bedrifternes klimaregnskaber
	<i>Conservation Agriculture</i> Baseres på opfyldelse af kravene til CA.